

BALUWA KWA WAEBULANIYA ULONGOZI

Chitabu cha Waebulaniya ni baluwa ya kujela moyo ikulagisa ivyo Yesu ajesize uwoni ulozize wa Lagano dya Kale. Dyawandikagwa saviya lavyo. Kwendaga kuna vintu seivyo 60 (milongo mtandatu) mwe Lagano dya Kale mwe Chiyahudi chiya chikulagisa pwilili ivyo Yesu ajesize uwoni ndima za Walavyantambiko Wakulu wa Chiyahudi. Kwa chausa chino chitabu na chilanga kuwajela moyo Wakulisito wa Wayahudi. Waebulaniya chalagisa ivyo Yesu akomeleze Isigilizi chani walavyantambiko wase kulavya ntambiko vituhu. Yesu endaga ntambiko ya masa yose, nkongo na kwa chipindi chose. Mwe chipindi chino wakulisito wadaha kujelwa moyo ni baluwa kwa Waebulaniya kuwaika wamtimile Yesu Kulisito saviya yumwenga akutenda vidahike kwa suwe chi mzumile Chohile. Naho kujendeleza kumzumila uyo (12:2).

Hahana amanyize uyo awandike chitabu cha Waebulaniya, mna wasomi watenda wevane saviya Msigilwa Paolo Luka, hegu Banaba. Dizuwa chiwandikilwe seivyo hadimanyike mna wazumile walozize wagamba chawandikagwa nyumani mwa mihilimo ya 70 (milongo mfun-gate) AD. Yelusalemu wabalangagwa mihilimo ya 70 AD. Mna mtakuwandika we baluwa ino atamwila mwe Yelusalemu saviya kugamba nendile haunati kubalangwa. Waebulaniya

cha wandikagwa uko Lumi (13:24) na mafani chalavyagwa mgati mwe mabunga ya kumzumla Kulisito yalozize.

Vimndani

Mta kuwandika alagisa kugamba Yesu komboka udahi wa uwoni kwa Chohile na wandima wa kwembingu (1:1-4:13).

Akaheza ajendeleza kulagisa kugamba Yesu ni mkulu kwa walavyantambiko wadya waku-sankanila mwe nyumba nkulu ya Chohile uko Yelusalemu (4:14-7:28).

Naho Yesu usankani wakwe ni mkulu kujinka ndagano ya kale idya chohile aikiye na wantu wakwe kujinkila Sigilizi idya amwinkile Musa (8:1-10:31).

Eze atamwile kugamba Yesu ni mkulu mwa chila sila, mwandika alavya malagiso ya lozize ya ntendwa (10:32-13:17).

Mo kukomeleza mwandika abindiliza ibaluwa hamwenga na ujela moyo na ndamsa (13:18-25).

Mbuli ya Chohile kujinkila kwa mwanawe

¹ Aho kale, Chohile alongaga na tati zetu nkanana ziloze kwa namna ziloze kujinkila wawoni wakwe, ² mna mazuwa yano yakukomelekela, alonga na suwe kwa sila ya Mwanawe. Kwa sila ya uyo Chohile aumbaga isi, kwa uyo kamtenda vintu vyose vitende vyakwe.

³ Uyo ni ung'azi wa ukulu wa Chohile, na mliganyo uhezize wa ivyo eli Chohile mwenye, chila chintu chajendeleza kutenda aho mwe isi kulawana no ulosi wakwe une nguvu. Akaheza awatende wantu walenguswe masa yawo, kekala

uko kwembingu mkono wa ntendele ya kulume
ya ntunyo ya Chohile Mkulu.

*Mwana ywa Chohile ni mkulu kujinka
wandima wa kwembingu*

⁴ Mwana katendwa mkulu kujinka wandima
wa kwembingu, saviya idizina enkigwe ni
Chohile ni kulu kujinka dyawo. ⁵ Kwaviya
Chohile hamgambile ng'o hata yumwenga ywa
wandima wa kwembingu wakwe kugamba,
“Weye wi mwanangu, miye nagamba
dyelo sitenda Tati yako.”

Naho halongile mwe mndima ywa kwembingu
yoyose,

“Miye nanitende Tati yako,
natende Mwanangu.”

⁶ Mna Chohile hadya amwigale Mwanawe,
mwelekwa ywakwe ywa nkongo mwe isi,
kagamba,

“Wandima wa kwembingu wose wa Chohile
wamvikile.”

⁷ Mna kwa wandima wa kwembingu, Chohile
kagamba,

“Chohile awadamanya wandima wa kwembingu
kutenda mpeho,

naho wandima wakwe myali ya moto.”

⁸ Mna kwa mbuli ya Mwana, Chohile kagamba,
“Chigoda chako cho uzumbe weye Chohile,
chekala mazuwa yose! Na useuta wako

walongoza wantu wako viligane.

⁹ Weye waunga yadya yakumuwigila Chohile, na
kwihiwa wavu.

Nivyo vikuleka Chohile, Chohile ywako kakusag-
ula

na kukujidila mavuta kwa chinyemi chikulu na
ntunyo nkulu
kujinka weyawo.”

¹⁰ Naho kagamba,

“Weye, Zumbe aho nkongo waumbaga nkongelo
ye isi,

na imbingu ni ndima ya mikono yako.

¹¹ Izo naziusike, mna weye nousigale mazuwa
yose,

zose nazisakale saviya suche.

¹² Na uzizinge enga suche

nazihambulwe enga suche.

Mna weye nuyudya mazuwa yose,

wikazi wako hausile.”

¹³ Chohile hamgambile ng'o hata yumwenga ywa
wandima wa kwembingu wakwe,

“Ikala mwe ntendele yangu ya kulume

kubula aho naniwaike wankondo wako,

watende hasi he viga vyako.”

¹⁴ Togolani! Wandima wa kwembingu ni
mbwani? Ni myuye ikumsankanila Chohile na
wadya wegalwe kuwambiza wadya nawahokele
wambulwa.

2

Wambulwa Mkulu

¹ Elo chikaulise yose chivile chinasekuswesa
msuhi wetu. ² Ulosi, udyu ulavigwe na

wandima wa kwembingu walagisaga kugamba
ni chindedi, chila mbanasi naho chila mntu
heutimile nakantilwe saviya viligane. ³ Ivyo,

suwe nachihone vivihi uneva chaubela
wambulwa mkulu sauwo? Ulongigwe mwe

nkongo ni Zumbe mwenye, na wadya wevile wachiukuila kugamba ni chindedi. ⁴ Chohile naye kongezeza aho ukuzi wakwe kwa kudamanya vilagiso vya chila namna na mpituko na maula, na kawapangila wantu majeleko ya Muye ukukile saviya akunga.

Akuchilongoza suwe ko Wambulwa

⁵ Chohile hawaikiye wandima wa kwembingu wailongoze isi ikwiza, kugamba isi idya chikulonga mbuli zakwe. ⁶ Naho vyalongwa hantu hasiku mwa Mawandiko,

“Wantu ni mbwani, hata uwafanyanye,

naho wana wa mntu ni mbwani hata uwakaulise?

⁷ Kamtenda mdodo hadodo kujinka wandima wa kwembingu,

kumvika chilemba cha ukulu na ntunyo,

⁸ na kuwatenda vilongozi mwe vintu vyose.”

Yalongwa kugamba Chohile kawadamanya

“vilongozi mwe vintu vyose” Kwa kwika chila chintu hasi hakwe, Chohile halekile chochose kuse mo ulongozi wakwe. Mna saviya vili vino haluse hachikuwona mntu akavilongoza vintu vyose. ⁹ Mna chamwona Yesu yudya atendagwa mdodo kujinka wandima wa kwembingu kwa chipindi chidodo, chani kwa wedi wa Chohile abanike kwachausa cha wantu wose. Kwachausa cha masulumizo kubula kubanika kwakwe mna haluse chamwona kavikwa chilemba cha ukulu na ntunyo. ¹⁰ Vyendaga jejeje kwakwe

kugamba Chohile, yudya aumbaga na kuvika vintu vyose saviya vili, kamtenda Yesu atoge kwa sila ya masulumizo, chani awalete wana walozize welunge mo ukulu wakwe. Kwaviya Yesu nuyo akuwalongoza kowambulwa.

¹¹ Uyo akuwalengusa wantu masa yawo, uyo hamwenga na wadya wasuntigwe, wose wana tate yumwenga. Nivyo vikuleka Yesu hakuwona soni kuwetanga awo, walukolo, ¹² Akamgamba Chohile,

“Naniwagambile wantu wangu viya udamanye. Nahuchemele nchemo za ntogozi mwe midugano ya walukolo wazumile.”

¹³ Naho agamba, “Nanike msuhi wangu kwa Chohile.” Naho agamba, “Nihano hamwenga na wana aninkile Chohile.”

¹⁴ Elo, kwaviya wana awo, saviya ukuwetanga, ni wantu wata mwili na sakame, Yesu mwenye katenda enga wowo na kwelunga mo untu wawo. Endaga vino, chani kwa sila ya file yakwe, amhude yudya Mwavu mta nguvu mwe file, ¹⁵ ivyo awalekeile wadya wendile watumwa mo wikazi wawo wose kwachausa cha nkama ya file. ¹⁶ Ni pwilili kugamba uyo hezile kwachausa cha kuwambiza wandima wa kwembingu, mna keza kuwambiza welekwa wa Bulahimu. ¹⁷ Nivyo vikuleka vimunga atende enga walukolo wakwe kwa chila namna, chani atende Mlavyantambiko Mkulu ywawo mkanuni na mta mbazi mwe kumsankanila Chohile, chani masa ya wantu yausigwe. ¹⁸ Kwaviya uyo

mwenye kajijimiza masulumizo umo akajezwa chani adahe kuwambiza wadya wakujezwa.

3

Yesu ni Mkulu kujinka Musa

¹ Elo walukolo weyangu, wantu wa Chohile wadya mwitangwe kwembingu ni Chohile fanyanyani ya Yesu msigilwa ywa Chohile atende Mlavyantambiko Mkulu ywa uzumizi chikulonga kwa milomo yetu, ² uyo endaga mkanuni kwa Chohile amsagule kudamanya ndima yakwe saviya Musa ivyo endaga mkanuni mo kuwasankanila wantu wose wa Izulaeli wetangwe nyumba nkulu ya Chohile. ³ Mna Yesu awagila kuhokela ntunyo nkulu kujinka Musa, kwaviya mzesi ywa nyumba ahokela ntunyo itendese kujinka inyumba yenye. ⁴ Chila nyumba yazengwa ni mntu msiku, mna Chohile nuyo mzesi ywa vintu vyose. ⁵ Musa endaga mindima mkanuni mo kuwasankanila wantu wa Izulaeli wetangwe nyumba nkulu ya Chohile. Chani aukule mbuli zedi za Chohile nazilongwe aho nyumani. ⁶ Mna Kulisito ni mkanuni saviya Mwana akuchimaila nyumba nkulu ya Chohile. Nyumba yakwe ni suwe uneva chikajendeleza kutenda wakankalu na kutoga mwe chiya chikwikiya msuhi.

Humulo dya wantu wa Chohile

⁷ Elo, saviya Muye Ukukile akulonga mwa Mawandiko Yakukile,
 “Dyelo uneva mkeva idizwi dya Chohile,

8 msekutenda saviya wakale wenyu walemele
kunetegeleza,
hadya wanijeze.

9 Uko wakale wenyu wanihimaga na kunijeza,
hata hegu wawonaga yose nidamanye kwa
chipindi cha mihilimo milongo mine.

10 Kwachausa icho nelwihwaga lweleko lwawo,
niyo nagamba,

Fanyanyi zawo mwe myoyo zaganika
'Wantu awo umo wakafosa mazuwa yose.
Awo wendaga hawakutimila sila zangu.'

11 Elo, nelisaga kwa maya kugamba,
'Hawengile ng'o hantu hangu hakuhumula!' "

12 Ivyo walukolo weyangu, msinyise
anasekutendeka mgati mwenyu mntu
yumwenga mta moyo wihye heukuzumila,
abwile mwe kumwenega Chohile mta ujima.

13 Mna mkajendeleza kwiva mbuli dyelo
ikasomwa mwa mawandiko jalanani moyo
chila zuwa chani hata yumwenga ywenyu
asekutendwa mdala kwa kudantwa ni
masa. 14 Kwaviya suwe chose chalungana
hamwenga mwa Kulisito uneva chatozesa msuhi
nachinanawo mwe nkongo kubula ko udumo.

15 Elo, saviya Muye Ukukile akulonga mwa
Mawandiko Yakukile,
Uneva mkeva izwi dya Chohile dyelo,
msekuitenda myoyo yenyu midala, saviya
wababa zenyu wendaga
hawamwetegeleze Chohile

16 Haluse ni wahi wevaga izwi dya Chohile
na kumleka? Ni wadya wose walongozwe ni
Musa kulaila Misili. 17 Naho ni wahi Chohile

awehiwaga kwa mihilimo milongo mine? Ni wadya wose wakoile masa, na vimba vyawo vyamwaganikanaga kudya kwenyika. ¹⁸ Naho ni wahi Chohile awelisizaga kugamba, “Hawengile ng’o hantu hangu hakuhumula,” sawo wadya walemele kumwiva.

¹⁹ Elo, chawona kugamba hawadahile kwingila uko, kwaviya hawamzumile.

4

¹ Elo, kwaviya ndagano ya Chohile kugamba wantu nawadahe kwingila hantu ha kuhumula, chogohe chani mgati mwenyu anasekudunduga kwingila mwe dihumulo idyo. ² Kwaviya Mbuli Yedi, ilongwa kwetu saviya yalongagwa kwa wantu wa kale. Mna ulosi uwo hauwawagile chintu, kwaviya wadya wevile hawauhokele kwa uzumizi. ³ Mna haluse suwe chikuzumila, nachingile mwe dihumulo diya Chohile alongaga akagamba.

“Niyo nelisa kwa maya kugamba,

‘Hawengile ng’o he dihumulo dyangu!’ ”

Chohile alongaga ayo hata hegu abindaga kale indima yakwe kukongela hadya aumbaga isi. ⁴ Kwaviya ilongwa hantu hasiku mwa Mawandiko Yakukile mwe zuwa dya mfungate, “Chohile ahumulaga kwaviya abindaga ndima zakwe zose.” ⁵ Naho, mwa Mawandiko chilongile aho, Chohile agamba, “Hawengile ng’o he dihumulo dyangu.” ⁶ Wadya wendaga wa nkongo kulonga Mbuli Yedi hawengile mwe dihumulo diya kwaviya hawazumile. Hata hegu vichei vikudahika kwa wantu watuhu kwingila.

⁷ Kwachausa icho Chohile kaika zuwa tuhu dik-witangwa “Dyelo” naye alongaga mwe dizuwa diya nyumani ya mihilimo ilozize kwa sila ya Daudi, kutimilana na Mawandiko yano yalongagwa kale,

“Dyelo uneva mkeva izwi dya Chohile msekutenda myoyo yenyu midala.”

⁸ Kwaviya uneva Yoshuwa endaga awabuzaga wantu kwe dihumulo, Chohile halongile naho nyumani mwe zuwa tuhu. ⁹ Elo, kuchi na humulo diya Chohile awekiye wantu wakwe.

¹⁰ Kwaviya yudya akwingila mwe dihumulo diya aikiye, ahumula kwaviya kabinda ndima zakwe zose saviya Chohile ahumulaga eze abinde ndima zakwe. ¹¹ Ivyo, chihikilize kwingila mwe dihumulo diya, chani mntu yoyose asekubanikilwa saviya wadya wabalangwe kwenyika.

¹² Mbuli za Chohile zina ujima naho zina nguvu, zatwelesa kujinka bamba dikutwa kwidi mbuli izo zafifinya kubula kundani ko moyo no untu saviya bamba dikutwelesa kubula kundani kwe vimpandwa na msopwa nazo zabunkula fanyanyi na vikungwa ni myoyo ya wantu.

¹³ Hahana chumbe chochose chifisike kulongozi kwa Chohile, chila chintu chigubulwa na kwikwa pwilili mwa meso yakwe, chongigwa chilongele kwakwe ntendwa zetu chidamanye.

Yesu nuyo Mlavyantambiko Mkulu

¹⁴ Elo, chitozese uzumizi chikulonga kwa milomo yetu. Kwaviya chinanaye Mlavyantambiko Mkulu engile kubula kwembingu kwa

Chohile, uyo ni Yesu Mwana ywa Chohile. ¹⁵ Yuno Mlavyantambiko Mkulu ywetu akuchifilambazi kamanyisa ukuhwa kwetu uyo mwenye nakajezwa enga suwe kwa chila namna mna hadamanye masa. ¹⁶ Ivyo, chichisogeile hechine nkama chigoda cho Useuta wa Chohile mta wedi, chani chihokele mbazi na wedi wa Chohile vya kuchambiza umo chikaunga.

5

¹ Chila Mlavyantambiko Mkulu asagulwe mgati mwa wantu kaikwa kwa kumsankanila Chohile kwachausa cha wantu chani alavye majeleko na ntambiko kwachausa cha masa. ² Kwaviya uyo mwenye hakwedaha, adaha kuwajijimiza wadya wagile hewemanyize. ³ Kwaviya uyo mwenye hakwedaha, aungwa elavize ntambiko, siyo kwachausa cha wantu du, mna iviya kwachausa cha masa yakwe mwenye. ⁴ Hahana mntu akweinka mwenye ntunyo ino ya kutenda Mlavyantambiko Mkulu. Mna aungwa etangwe ni Chohile, saviya Haluni etangagwa.

⁵ Seivyo, Kulisito naye henkile mwenye ukulu wa kutenda Mlavyantambiko Mkulu, mna ni Chohile nuyo amgambile, “Weye wi mwanangu, dyelo sitenda Tati yako.”

⁶ Saviya alongile hantu hatuhu mwa Mawandiko, “Weye wi mlavyantambiko mazuwa yose kwa mliganyo wa Melikizedeki.”

⁷ Yesu hadya ekalaga mwe isi, alombezaga na kwikala kwa kufuzuma vidala hamwenga

na kulavya mesozi kwa Chohile yudya nendile akudaha kumwambula mwe file. Chohile amwivaga Yesu kwaviya nakamtunya. ⁸ Hata hegu nendile ni Mwana ywa Chohile, ahinaga kwiva kwa sila ya masulumizo yadya enkagwa. ⁹ Eze aheze kutendwa katoga, niyo awalongoza wantu wose wakumwiva watende wambulwa wa mazuwa yose. ¹⁰ Ivyo, Chohile alongaga kugamba uyo ni Mlavyantambiko Mkulu kwa mliganyo wa Melikizedeki.

Kanyo dya kuleka uzumizi

¹¹ China milosi ilozize ya kulonga mwe mbili ino, mna ni vidala kuwagambilani kwaviya nyuwe mwi wadala wa kwiva. ¹² Chindedi, kwechipindi chino nyuwe namkaungwa mheza kutenda wahinya, mna mchei mwaungwa mtende na mntu ywa kuwahinya mahinyo ya nkongo mwe ulosi wa Chohile. Mhitukila vituhu watakunga konkezwa mele siyo nkande itogile. ¹³ Kwaviya chila mntu akwikala kwa konka mele ayodu achi mwana mchembe, hamanyize mahinyo ya mbuli zikumu wagila Chohile. ¹⁴ Mna nkande itogile ni kwa chausa cha wantu wajima, ni wadya wazwezwe fanyanyi zawo wamanye yedi na yehiye.

6

¹ Elo, kwa chausa chino, chileke mahinyo ya nkongo mwa Kulisito. Chisekuzenga msingi mhya wa mbuli zino, kulekana na ntendwa hezikuwagila, na mwekumzumila Chohile, ² mahinyo ya kubatizwa na ya kujelekelwa

mikono, uyuso wa wabanike na nkanto ya mazuwa yose. ³ Chijendeleze kudamanya vino! Uneva Chohile akaunga.

⁴ Kwaviya wantu wagubwilwe ichindedi cha Chohile niyo waluma majeleko ya kwembingu, na kwikala mwe kulungana na Muye Ukukile, ⁵ wakaheza kuluma wedi wa Ulosi wa Chohile na nguvu ze isi ikwiza, ⁶ vikaheza wakagwa, havikudahika kuwatenda naho wahituke na kuleka ntendwa zawo zihiye. Kwaviya wamtungika wowo wenye Mwana ywa Chohile nkanana ya kaidi na kumjela soni kulongozi kwa wantu.

⁷ Ulongo ukunyelwa ni fula chila nkanana kuhoteza mani na vintu vikunga ni walimi, ujimbikwa ni Chohile. ⁸ Mna uneva ukalavya miwa na ndago, ulongo udua suwo wedi naho wihagahi kuligitwa ni Chohile naho udumo wakwe ni kubalangwa.

⁹ Mna walukolo weyangu, hata hegu chalonga savino, hachina nkama na nyuwe, chikamanya kugamba sila yedi vitendese, idya yo wambulwa wenyu. ¹⁰ Kwaviya Chohile ni mta wedi. Uyo hajale ndima yenyu na ungi mumlagise kwa chausa chakwe kwaivyo muwambize wantu wakwe na mkujendeleza kuwambiza. ¹¹ Mna china nkwina kugamba chila yumwenga mgati mwenyu ajendeleze kulagisa kuhikiliza ukudya kubula udumo, chani yadya mkwikiya msuhi yachinte. ¹² Ivyo msekuhitukila kutenda wabwa, mna mtimile mliganyo wa wadya wakuzumila na kujijimiza. Kwe sila iyo wahokela yadya Chohile alongaga.

Lagano dya Chohile ni chindedi.

¹³ Hadya Chohile alaganaga na Bulahimu, adamanyaga cheliso. Kwaviya hahana mntu mtuhu mkulu kujinka uyo chani alonge zina dyakwe, kelisa kwa zina dyakwe mwenye. ¹⁴ Kagamba, “Chindedi na hujimbike naho hwinke lukolo lulozize.” ¹⁵ Bulahimu eze agoje kwa ujijimiza, niyo ahokela chiya alagana na Chohile. ¹⁶ Kwaviya wantu wakelisa, welisa kwa zina dya mntu mkulu kujinka wowo wenye, naho cheliso icho chabinda nkani zose mgati mwawo. ¹⁷ Elo Chohile naye, kwaviya na kaunga alagise pwilili kwa wadya nawahokele ndagano kugamba uyo hakudaha kuhitwila mbuli yakwe hata kujeza, ailavyanya kwa cheliso. ¹⁸ Ivyo, kuna mbuli mbili, ndagano na cheliso, hevikuhitukila, mweivyo Chohile hakudaha kulonga udanti. Ivyo, suwe chingulukile chajelwa moyo vitendese na kutoza kwa nguvu msuhi chikiwe. ¹⁹ Msuhi uno watogeza na kudima myoyo yetu saviya nanga ikuchimalisa meli nkulu vitogile. Uwo wafifinya kujinka mwe paziya na kwingila mwe Hantu Hakukise. ²⁰ Yesu mwenye alongo-laga kwingila hantu hadya kwa chausa chetu. Katenda Mlavyantambiko Mkulu mazuwa yose, kwa mliganyo wa Melikizedeki.

7

Mlavyantambiko Melikizedeki

¹ Yuno Melikizedeki endaga seuta ywa mzi wa Salemu, na mlavyantambiko ywa Chohile Mkulu. Umo Bulahimu endaga akauya kulaila

kwe nkondo idya awakomaga maseuta, Melikizedeki aduganaga na Bulahimu niyo amjimbika, ² Bulahimu niyo amwinka fungu dya mlongo dye vintu vyose atahaga kwe nkondo. Lufyambo lwa zina dya nkongo dya Melikizedeki, nkongo ni “Seuta ywa mbuli zikuwagila,” Naho uyo endaga seuta ywa mzi wa Salemu, zina dyakwe naho dyagamba “Ni Seuta ywa utondowazi.” ³ Tati yakwe na mami yakwe hawakulongwa, naho lukolo lwakwe havikumanyika kugamba elekagwa ini, naho abanikaga ini. Aligana na Mwana ywa Chohile, najendeleze kutenda mlavyantambiko mazuwa yose.

⁴ Elo fanyanyani, ivyo mntu uyo endaga mkulu. Hata mkale ywetu Bulahimu amwinkaga fungu dya mlongo dye vintu vyose atahaga kwenkondo. ⁵ Naho chimanya kugamba kuligana na sigilizi Chohile amwinkile Musa welekwa wa Lawi wendaga walavyantambiko walekelwe waguhe fungu dya mlongo kulaila kwa walukolo hata hegu wawo ni welekwa wa Bulahimu. ⁶ Uyo Melikizedeki hendaga ywa lukolo lwa Walawi mna nuyo ahoke-laga fungu dya mlongo kulaila kwa Bulahimu, naho niyo amjimbika uyo enkagwa ndagano ya Chohile. ⁷ Hahana nkama kugamba akujimbika ni mkulu kujinka yudya akujimbikwa. ⁸ Naho awo walavyantambiko wakuhokela fungu dya mlongo ni wantu wakubanika, mna hano akuhokela fungu dya mlongo ni mntu akugambigwa hakudaha kubanika. ⁹ Ivyo chadaha kugamba vino, umo Bulahimu akalavya fungu

dya mlongo dyo ugoli wakwe, Lawi mwelekwa ywakwe naye alavyaga fungu dya mlongo kujinkila kwa Bulahimu, ¹⁰ kwaviya Lawi endaga hanati kwelekwa, mna endaga mwe sakame ya ise Bulahimu, umo Melikizedeki akadugana naye.

¹¹ Kulaila mo ulavyantambiko wa Walawi wantu wa Izulaeli wenkigwa Sigilizi. Haluse uneva ndima ya Walawi yachintile hakwatendile naho na luhosa lwa ulavyantambiko mtuhu wendile utimile ulavyantambiko wa Melikizedeki mna suwo udywa wa Haluni. ¹² Kwaviya hadya ulavyantambiko ukuhitukila, Sigilizi nayo yaungwa ihitukile. ¹³ Elo Zumbe dyetu yudya mbuli zino zikumlonga, endaga mntu ywa kabila tuhu, naho hahana hata yumwenga ywa kabila dyakwe atendaga mndima mwe nchanja yo kulaviza ntambiko akatenda mlavyantambiko. ¹⁴ Kwaviya imanyika pwilili kugamba Zumbe dyetu kalaila mwe dikabila dya Yuda, mna Musa haditajize idikabila idyo hadya nakalonga mwe walavyantambiko.

Mlavyantambiko mtuhu aligane na Melikizedeki

¹⁵ Naho imbuli ino ni pwilili vitendese, mlavyantambiko mtuhu aligane na Melikizedeki kalaila. ¹⁶ Uyo mtuhu haikigwe atende mlavyantambiko kwa sigilizi za chiuntu, mna kwa nguvu za ujima hewina udumo. ¹⁷ Kwaviya Mawandiko Yakukile yaukula kugamba, “Weye wi mlavyantambiko mazuwa yose saviya wendaga ulavyantambiko wa Melikizedeki.” ¹⁸ Ivyo, mwiko udywa

wa kale usigwa, kwaviya wendaga uuhisa naho haukuwagila chintu, ¹⁹ Kwaviya Sigilizi Chohile amwinkile Musa haitogeze mbuli yoyose. Mna haluse hantu hakwe haikwa msuhi wedi utendese, ko msuhi uwo chadaha kumsogeila Chohile.

²⁰ Kwa kongezeza hano hana cheliso cha Chohile. Mna wadya watuhu watendagwa walavyantambiko hakwine cheliso. ²¹ Mna Yesu kaikwa kutenda mlavyantambiko kwa sila ya cheliso, hadya Chohile amgambile, “Zumbe kelisa, na ha hitukile, ‘Weye wi mlavyantambiko mazuwa yose.’”

²² Kwachausa che cheliso chino, Yesu nuyo akuchimaila lagano dyedi ditendese.

²³ Naho awo walavyantambiko watuhu wendaga walozize kwaviya nawakabanika ivyo wadundugaga kujendeleza nendima yawo. ²⁴ Kwaviya Yesu ekala mazuwa yose ulavyantambiko wakwe ni wa mazuwa yose. ²⁵ Kwaviya adaha kuwambula awo wakwiza kwa Chohile kwa sila yakwe, kwaviya ekala mazuwa yose akawagombela kwa Chohile.

²⁶ Ivyo, yendaga mbuli ikuwagilisa kwetu kutenda na mlavyantambiko Mkulu akukile sauyo hena lema hegu hena masa. Uyo Kakuka, hana lema naho masa. Kasentwa hale na wata masa, kenulwa kulanga kwembingu. ²⁷ Uyo haligane na wadya walavyantambiko wakulu watuhu haungigwe kulavya ntambiko chila zuwa nkongo kwachausa cha masa yakwe mwenye, vika-jika kwachausa cha masa ya wantu watuhu.

Kadamanya ivyo kwa nkanana imwenga du kwachausa cha wantu wose, eze elavye mwenye, niyo yachinta kwe chipindi chose. ²⁸ Sigilizi Chohile amwinkile Musa yawaikaga wantu wahwele watende Walavyantambiko Wakulu, mna Chohile hadya alaganaga kwa cheliso, kulagana uko kwizile eze sigilizi ijinke, kumsagula Mwana atendagwa atogile mazuwa yose.

8

Yesu Mlavyantambiko ywetu Mkulu

¹ Ivyo, mbuli nkulu mwe ayo chikulonga nino. Suwe china Mlavyantambiko Mkulu ywa seivyo, ekale ntendele ya kulume ye chigoda cho Useuta cho Ukulu wa kwembingu. ² Uyo adamanya ndima ya ulavyantambiko mwe Hantu Hakukise, kugamba mndani mwe dihema dya Chohile dizengigwe ni Zumbe, suyo mntu. ³ Chila Mlavyantambiko Mkulu kasagulwa amlavize Chohile majeleko na ntambiko. Elo, Mlavyantambiko ywetu Mkulu ongigwa atende na chintu cha kulavya. ⁴ Uneva endaga ywa hano he isi, hendaga mlavyantambiko ng'o, kwaviya weyaho walavyantambiko watuhu wakulavya ntambiko kutimilana ne Sigilizi Chohile amwinkile Musa. ⁵ Ndimu zawo zo ulavyantambiko ni mligano wa chiya chizuli cha yadya ye kwembingu. Kwaviya Musa hadya endaga haguhi kuzenga diya idihema, Chohile niyo amgamba. “Damanya chila chintu kuligana no udya umligano ulagiswe umo nawiko lugulu.” ⁶ Mna haluse Yesu kenkwa ndima ya ulavyantambiko yedi kujinka yawo,

saviya ndagano ya wivanyi eikiye mwa wantu na Chohile ni wedi vitendese. Kwaviya indima iyo ichimala mwe viya Chohile alagane mwe sigilizi za mbuli zedi zitendese.

⁷ Uneva hakwendaga na lema mwe lagano diya dye nkongo, hakungigwe kutenda na dya kaidi. ⁸ Mna Chohile kawalonga kugamba wantu wakwe wana malema hadya alongaga, “Zumbe agamba mazuwa yeza, hadya nanike lagano hya na wantu wa Izulaeli na wantu wa Yuda.

⁹ Lagano dino haditende enga diya nidamanye na wababa zawo mwe idizuwa niwalongoze kwa kuwatoza kwa mkono wangu kulaila mwe isi ya Misili. Kwaviya hawatendile wakanuni mwe dilagano dyangu, ivyo miye siwasa siwakaule.

¹⁰ Zumbe agamba dino nidyo lagano nanidamanye na wantu wa mwenyumba ya Izulaeli, mwa mazuwa yakwiza.

Nanike Sigilizi zangu mwe zifanyanyi zawo, na kuziwandika mwe myoyo yawo.

Miye na nitende Chohile ywawo, nawo nawatende wantu wangu. ¹¹ Hahana naho mhinya mnyawe,

hegu kumgambila mlukolo ywakwe, ‘Mmanyeye Zumbe.’

Kwaviya wose nawanimanye, kukongela hawekwedaha na wakwedaha.

¹² Kwaviya naniwalekeile masa yawo, sanifanyanye naho wihi wawo.”

¹³ Kwa kulonga lagano dino ni hya, Chohile kaditenda diya dya nkongo disakala, na chintu chochose chidalahale na kusakala chihaguhi na kwaga.

9

1 Mviko wa walavyantambiko mwe isi na kwembingu

¹ Lagano dya nkongo dyendaga dina miko yakwe ya kuvikila na hantu hakwe hakuvikila hazengigwe ni wantu. ² Hadamanyagwa hema dya vyumba vidi cha nkongo nachiketangwa Hantu Hakukile. Umo mwendaga na chiya cha kwikiya taa na meza ikigwe migate ikigwe kulongozi kwa Chohile. ³ Na kunyuma kwe dipaziya dya kaidi dye dihema kwendaga na hantu hakwitangwa Hantu Hakukise. ⁴ Mndani mwendaga na nchanja ya kuvunkiziza ubani idamanywe kwa zahabu na shanduku dya lagano, diya dyendile dihakwa zahabu ntendele zose, na mndani mwakwe nendile mna nyungu ya zahabu yendile na nkande ikwitangwa mana na nkome ya Haluni yendile isuka mani na viya vibawo vidi vya mayuwe viwandikwe idilagano. ⁵ Mlanga mwe dishanduku mwendaga na vyumbe vidi vikwitangwa makelubi vina mawawa yakulagisa ukulu wa Chohile, na mawawa yawo yakusulwa kugubika mlanga mwe hantu hadya masa yawo yakusigwa. Mna haluse hachikudaha kulongesa mwe mbuli izo.

⁶ Vino nivyo mbuli izo zikigwe, ukajika walavyantambiko wengilaga mwe chumba cha

nkongo che dihema kudamanya ndima zawo. ⁷ Mna Mlavyantambiko Mkulu ichedu nuyo akwingila mwe chumba cha kaidi nkanana imwe du kwa chila mhilimo. Uyo aguhaga sakame idya akumlaviza Chohile kwachausa chakwe mwenye na kwachausa cha wantu wakoile masa hewemanyize. ⁸ Nivyo kugamba Muye ukukile ahinya pwilili kugamba chiya ichumba cha nkongo che dihema chikatenda chichei chichimale sila ya kwingila hantu hakukise kwembingu hainati kuvugulwa. ⁹ Mbuli ino ni mligano wa chipindi cha haluse kugamba, malavyo na ntambiko vikulavigwa kwa Chohile havikuwatenda wakuwika wadahe kwetula masa yawo. ¹⁰ Ayo yose yalanga mbuli za nkande, vikunywegwa na sila zesimane za kulengusa mili. Yose iyo ni miko ya kuse du, udahi wakwe waduga umo Chohile navitende vintu vyose uhya.

¹¹ Mna Kulisito kabula saviya Mlavyantambiko Mkulu ywa mbuli zedi, ziya haluse zibuile kale. Uyo engilaga mwe dihema dyedi dichintise hedidamanywe ni wantu, ni kugamba sidyo dye isi ino yumbigwe. ¹² Uyo kengila lumwenga du Hantu Hakukise, hegale sakame ya vulata na ndama, mna kegala isakame yakwe mwenye. Na kwa idya kachinka wambulwa wa mazuwa yose. ¹³ Wantu wendile ni wazavu mwe izisila za kumvikila Chohile nawadaha kulenguswa imili kwa kumyagilwa sakame ya vulata na njeku hamwenga na maivu ya moli. ¹⁴ Mna Kulisito kelavya mwenye kwa Chohile atende ntambiko jejeje kwa nguvu ya Muye wa Chohile wa mazuwa yose, togola isakame

yakwe haikudahisa kuchilengusa umanyi wetu wa masa yetu na kuchikombola mwe ntendwa zetu hezikuwagila ikuchidahiza kumsankanila Chohile mta ujima.

¹⁵ Kwachausa icho, Kulisito ni mwivanyi ywa lagano hya diya wadya wetangwe ni Chohile wadaha kuhokela kujimbikwa kwa mazuwa yose alagane. File yakwe yawambula wantu mwa masa yawo wadamanye mwe chipindi che idilagano dya nkongo.

¹⁶ Kwaviya lagano dya usiya uwandikwe nautende na nguvu uneva file ya yudya awandikwe file yakwe imanyika. ¹⁷ Kwaviya lagano dya usiya hadina nguvu uneva mta kuuwandika achi mjima. ¹⁸ Nivyo vikuleka hata lagano dya nkongo hadikigwe hehene sakame. ¹⁹ Nkongo Musa kawagambila wantu wose malagizo yose saviya mwe miko Chohile amwinkile, vikaheza kagua sakame ya moli hamwenga na ya vulata na mazi, uzi winkundu na mahuto ya zani dikwitangwa hisopo niyo achimyagila chiya ichitabu che sigilizi na wantu. ²⁰ Agamba, “Ino ni sakame ya lagano diya Chohile alagize mtoze.” ²¹ Seivyo Musa kamyagila idya isakame mwe dihema na mwe viya vya kuvikila. ²² Mwe Sigilizi Chohile amwinkile Musa, vintu vilozize vyalenguswa kwa sakame, na masa yalekeilwa du uneva hetilwa sakame.

1 Yesu ni ntambiko ikusa Wavu

²³ Vintu ivyo ni chizuli du wa viya vikwembingu navyungwa vilenguswe mwe sila iyo. Mna vintu vya kwembingu vyaungwa vilenguswe

kwa ntambiko zedi kujinka izo. ²⁴ Kwaviya Kulisito hengile hantu Hakukile hazengigwe ni wantu, chiya ni chizuli du wa chiya ichenye chi kwembingu. Uyo engilaga kwembingu kwenye kudya haluse akuchimala kulongozi kwa Chohile kwachausa chetu. ²⁵ Mlavyantambiko Mkulu ywa Wayahudi engila Hantu Hakukise chila mhilimo, akatenda kaguha sakame ya mnyama. Mna Kulisito hengile umo chani elavye mwenye nkanana zilozize, ²⁶ Uneva nivyo, Kulisito nakaungwa asulumizwe nkanana zilozize kukongela kumbwa kwe isi. Mna haluse chipindi chino chikatenda chihajihi na kusila, uyo kalaila lumwenga du kusa masa kwa kwelavya ntambiko mwenye. ²⁷ Saviya wantu weikiwe kubanika lumwenga du ukajika wakan-tilwa ni Chohile. ²⁸ Seivyo Kulisito naye kelavya ntambiko nkanana imwenga abanike chani ause masa ya wantu walozize. Aho nalaile nkanana ya kaidi suko kwa kutowana na masa mna kwachausa cha kuwambula wadya wakumgoja kwa nkwin.

10

¹ Kwaviya Sigilizi Chohile amwinkile Musa ni chizuli du cha vintu vyedi vikwiza, mna sicho chilagiso chikulagisa seiviya mbuli siya zihezize. Kwa chausa chino Sigilizi haikudaha ng'o, kwa sila ya ntambiko zikulavigwa nkanana zilozize chila mhilimo, kuwatenda wadya wa kumvikila Chohile watende wachinta. ² Wadya wakumvikila Chohile kwa sila idya nawakaungwa walenguswe vitendese nkanana

imwenga du, naho fanyanyi zawo hazadahile kuwakantila ng'o mwe masa, ivyo ntambiko izo hazalekigwe kulavigwa. ³ Mna kwa sila ye zintambiko ziya, wantu wakumbuswa masa yawo chila mhilimo, ⁴ kwaviya sakame ya ng'ombe na ya mbuzi haikudaha kusa masa.

⁵ Kwa chausa chino, chipindi Kulisito umo ezaga mwe isi, agambaga, “Weye hukunga ntambiko hegu malavyo. Mna kunikiya mwili.

⁶ Huwagilwe ni ntambiko za kutikimya mwe moto hegu za ntambiko za kulekeila masa.

⁷ Niyo nagamba, ‘Ni hano, weye Chohile, siza kudamanya viya ukunga, saviya viwandikwe mwangu mwe chitabu che Sigilizi.’ ”

⁸ Nkongo Kulisito kagamba, “Hukunga naho hukuwagilwa ni ntambiko na malavyo, hegu ntambiko za kutikimya mo moto hegu ntambiko za kulekeila masa.” Hata hegu ntambiko izo zose nazikalavigwa kutimilana na Sigilizi Chohile amwinkile Musa. ⁹ Akaheza agamba, “Miye ni hano, weye Chohile, siza kudamanya viya ukunga.” Kwa ivyo Chohile kausa ntambiko zose za nkongo niyo azika kwa sila ya Kulisito mwenye enga ntambiko. ¹⁰ Kwaviya Yesu Kulisito adamanyaga viya Chohile aungile, suwe chilenguswa masa yetu kwa sila ya mwili wakwe alavize ntambiko nkanana imwenga du.

¹¹ Chila mlavyantambiko asankanila kulongozi kwa Chohile chila zuwa kwa kumvikila

Chohile kulavya ntambiko seiziya nkanana zilo-
ize hezikudaha ng'o kusa masa. ¹² Mna Kulisito
uyo alavyaga ntambiko imwenga du ikuwagila
kwa mazuwa yose kwa chausa cha kulekeila
masa. Akaheza niyo ekala na udahi kulume kwa
Chohile. ¹³ Nauko akagojesa kubula wankondo
wakwe waikwe hasi heviga vyakwe. ¹⁴ Kwaviya
kwa sila ya ntambiko imwenga du alavize,
kawatenda wadya alenguse kutenda wachintile
mazuwa yose.

¹⁵ Naho Muye Ukukile achiukwila seivyo mbuli
izo. Nkongo alonga vino,

¹⁶ “Dino nidyo lagano nanidamanye nawo yaka-
jinka amazuwa ayo, alonga Zumbe,
nanike sigilizi zangu mwe myoyo yawo,
na kuziwandika mwe zifanyanyi zawo.”

¹⁷ Akaheza ongezeza agamba, “Miye sani-
fanyanye naho masa yawo hegu ntendwa zawo
zihye.” ¹⁸ Elo chipindi masa yakalekeilwa, haku-
tende na luhosa lwa kulavya ntambiko kwa
chausa cha kulekeila masa naho.

Chimsogeile Chohile

¹⁹ Ivyo walukolo, china ukankalu wa kwingila
mwe Hantu Hakukise kwa sila ya sakame
ya Yesu. ²⁰ Uyo kachivuguila sila mpya ya
ujima, ikujinkila mwe paziya, nikugamba kwa
kulavya umwili wakwe. ²¹ Elo, china Mlavyan-
tambiko akuchimaila mwe nyumba nkulu ya
Chohile. ²² Ivyo chimsogeile Chohile kwa moyo
wa chindedi na uzumizi hewine nkama na
myoyo ilenguke mwe umanyi wa kudamanya
vihye na kwa mili isuntigwe kwa mazi yedi.

²³ Chitozese msuhi wetu chikulonga kwa milomo yetu, kwaviya Chohile yudya alagane ni mkanuni. ²⁴ Chikaulane suwe wenye kwa chausa cha kujelana moyo na kungana na kudamanya yedi. ²⁵ Chisekuleka kudugana hamwenga, saviya watuhu wazwele kudamanya. Mna chifundane, vitendese kutimilana na viya mkuwona kugamba Zuwa dya Zumbe dihaguhi.

²⁶ Kwaviya, chikakola masa kasidi chikaheza kubunkula pwipwipwi ichindedi, hahana naho ntambiko ntuhu ikudaha kulavigwa kwa chausa cha kusa masa yetu. ²⁷ Mna ikusigala ni kugoja kwa nkama nkanto na moto utendese uduya nauwabinde wose wakumhiga Chohile. ²⁸ Mntu yoyose nalemele sigilizi Chohile amwinkile Musa, na kakomwa hehena mbazi kwa ukuzi wa wantu watatu. ²⁹ Togola, mntu yudya akumbela Mwana ywa Chohile na kuwona isakame ye dilagano dya Chohile ikumlengusa ni ya bule, na akuhuluta Muye wa wedi wa Chohile awagila enkigwe nkato kulu divivihi? ³⁰ Kwaviya chimanya yudya agambile, “Ndima ya kuliha chikoda ni yangu nanilihe,” Naho nakagamba, “Zumbe nawakantile wantu wakwe.” ³¹ Ni mbuli ya kogohesa mntu akugwilwa ni mikono ya Chohile mta ujima chani akantilwe!

³² Kumbukani mbuli ziwalaile mazuwa yadya yomboke, hadya nyuwe mwamulikilagwa ni Chohile, mwajinkilaga mwe masulumizo yalozize mna mwajijimizaga. ³³ Ahamwenga mhu-lutwa mo lumpe na kujelwa soni, na ahamwenga mzumila kulungana na wadya watendelwe

seivyo. ³⁴ Muwafilambazi wadya wendaga mwe chifungo, naho mzumila kwa chinyemi kuhokwa vintu vyenyu, kwaviya mvimanya kugamba mna vintu vyedi naho vikwikalisa. ³⁵ Elo, msek-waza msuhi wenyu kwaviya namwinkwe jeleko kulu. ³⁶ Mtende na ujijimizi, chani mdamanye ya kungwa ni Chohile, chani mdahe kuhokela chiya alagane. ³⁷ Saviya, Mawandiko Yakukile yakulonga,

“Hasigala chipindi chidodo du,
yudya akungwa kwiza,
neze naho hakawe.

³⁸ Mna mntu mta wedi kulongozi kwa Chohile nekale kwa uzumizi, mna mta kutugatuga mo moyo, sanitende na chinyemi na mntu uyo.”

³⁹ Mna suwe hachi wantu wakutugatuga na wakuya kunyuma na kubalangwa, mna suwe chi wantu wadya wazumile naho chikombolwa.

11

Lufyambo lwa Uzumizi

¹ Haluse kutenda na uzumizi ni kukombaganya pwilili mwe mbuli chikwikiya msuhi ni kumanya jejeje mbuli hechikuziwona. ² Kwa uzumizi wawo wadalaha wetu wazumilagwa ni Chohile. ³ Kwa uzumizi suwe chimanya kugamba isi yose yaumbagwa kwa mbuli alongile Chohile, vintu vikuwoneka vilawane mwe vintu hevikuwoneka. ⁴ Kwa uzumizi Habili amlavizaga Chohile ntambiko yedi kujinka ya Kaini. Kwa uzumizi wakwe kazumilwa kugamba adamanya yakumuwigila Chohile, niyo Chohile

azumila ntambiko zakwe. Habili kwa uzumizi hata hegu nakabanika ntendwa zakwe zichei zachihinya.

⁵ Kwa uzumizi, Henoko aguhagwa ni Chohile, ivyo habanike. Hawoneke vituhu kwaviya Chohile kamguha. Hadya henati kuguhigwa Mawandiko yakukile yagamba Henoko nandile akamuwagila Chohile. ⁶ Ivyo, hehana uzumizi ni vidala kumuwagila Chohile. Kwaviya chila mntu akumwitila Chohile azumile kugamba Chohile eyaho, na kugamba awajeleka wadya wakumlonda kwa kuhikiliza.

⁷ Kwa uzumizi, Nuhu afundagwa ni Chohile mwe mbuli hewone nazilaile nyumani, uyo kamwiva Chohile na kuzenga ngalawa nkulu mudya yeye hamwenga ne kaya yakwe wambulagwa. Kwa uzumizi wakwe wantu mwe isi yose wawonekanaga kugamba ni wavu, niyo Nuhu ahokela na kuwazizwa kugamba kadamanya yakuwagila kwa Chohile kwa uzumizi.

⁸ Kwa uzumizi, Bulahimu amwivaga Chohile hadya amwitangaga aite mwe isi akaguhe chiya alagane hata hegu hamanyize Bulahimu niyo ahalawa. ⁹ Kwa uzumizi, ekalaga saviya mjeni mwe isi alaganaga na Chohile kugamba namwinke, nakekala mwe mahema hamwenga na Isaka na Yakobo wowo welunga na Chohile. ¹⁰ Kwaviya Bulahimu nakagoja mzi una msingi utogile mzi udyo Chohile mwenye nuyo fundi aufanyanye na kuuzenga.

¹¹ Kwa uzumizi, Bulahimu ahokelaga udahi wa kutenda Tate hata hegu nakadalahalisa na mkaziwe Sala endaga hana cheleko kwaviya

azumilaga kugamba Chohile amwikiye ndagano ni mkanuni. ¹² Kwachausa icho, kulaila mo mntu uyo, Bulahimu yudya endaga saviya abanike, welekagwa wantu walozize hewekuwazika saviya ntondo za kwembingu na msanga wa mpwani.

¹³ Wantu wose wano wabanikaga mwe uzumizi hewenati kuhokela mbuli Chohile alagane. Mna kwa hale wawonaga mbuli izo niyo watenda na chinyemi chitendese, kulonga pwilili wowo wendile ni wajeni mwe wajinka sila. ¹⁴ Kwaviya wantu wakulonga vintu seivyo, walagisa pwilili kugamba walonda isi yawo ye dikolwa. ¹⁵ Uneva nendile wakawazagula kudya walaile nendile wakadaha kutenda na luhenyoy lwa kuya uko. ¹⁶ Mna haluse wanankwina ye isi idya yedi itendese, kugamba isi ya kwembingu. Nivyo vikuleka Chohile hakuwona soni wakamwitanga uyo Chohile ywawo, kwaviya uyo mwenye kaheza kuwaikiya mzi wawo.

¹⁷ Kwa uzumizi, Bulahimu amlavyaga mwanawe Isaka atende ntambiko chipindi Chohile amjezaga. Bulahimu nuyo endaga alagane na Chohile, mna nendile kemalanya kumlavya mwanawe ichedu atende ntambiko. ¹⁸ Chohile kamgamba, “Lweleko lwako hwikiye ndagano na lujinkile mwa Isaka.” ¹⁹ Bulahimu nakazumila kugamba Chohile adaha kuwauyusa wabanike, naho chindedi saviya chikulonga, Bulahimu niyo avuzizwa naho Isaka saviya auyuke.

²⁰ Kwa uzumizi Isaka kawajimbika Yakobo na Esau, watende na ujimbiko wa mbuli nazize.

21 Kwa uzumizi, Yakobo umo nehaguhi na kubanika, awajimbikaga wana wa Yusufu, amvikila Chohile akegamila idya inkome yakwe.

22 Kwa uzumizi, Yusufu umo nehaguhi nakubanika, nakalonga mbuli za kufosa mwa Waizulaeli mwe isi ya Misili naho niyo awasiza malagiso ya mbuli za kudamanya mwa mavuha yakwe. 23 Kwa uzumizi welesi wa Musa wamfisaga uyo mwana kwa chipindi cha myezi mitatu eze elekwe. Kwaviya wawonaga kugamba nendile ni mwana mtana, naho hawogohe lagizo dya seuta.

24 Kwa uzumizi Musa, eze atende mkulu, kalemela kwitangwa mwana ywa mndele ywa Falao seuta ywa Misili. 25 Kawona ni vyedi asulumizwe hamwenga na wantu wa Chohile kujinka kwikala kwa mbwedo wa masa kwa chipindi chijihi. 26 Na kawazagula kugamba kusulumizwa kwakwe kwachausa cha Kulisito Mwambula kwawagilisa kujinka ugoli wose wa isi ya Misili, saviya msuhi wa jeleko dikwiza.

27 Kwa uzumizi, Musa kahalawa Misili heko-goha maya ya seuta, kwaviya nakajendeleza kwika msuhi kwa Chohile hekuwoneka. 28 Kwa uzumizi, vimtenda akonge mwe Pasaka na kugagiza sakame imyagilwe mlanga mwe izinyivi chani mkomi asekuwakoma welekwa wa nkongo wa Izulaeli.

29 Kwa uzumizi, wantu wa Izulaeli wajinkaga mwe bahali ya Shamu saviya kugamba ni isi ikwinda hantu hanyaile, mna Wamisili weze wajeze kutenda ivyo niyo wamelwa na mazi na kubanika.

³⁰ Kwa uzumizi, viwambaza vizunguluke umzi wa Yeliko vigwa umo Waizulaeli weze wavizunguluke kwa mazuwa mfungate.

³¹ Kwa uzumizi, Lahabu yudya mchilanga hakomigwe hamwenga na wadya walekile kumwiva Chohile, kwachausa cha kuwahokela wadya wazuza wa Izulaeli kwa utondowazi.

³² Ivyo, nilonge mbwani naho? Kwaviya chipindi hachikunichinta kutamwila kumlanga Gideoni na Balaki na Samsoni na Yeftha na Daudi na Samwila na wawoni wa Chohile. ³³ Kwa uzumizi wano wose wagomba nkondo na maseuta, niyo wadamanya vikuwagila wahokela vintu Chohile alagane nawenke. Wataliza milomo ya simba, ³⁴ wakomaga myoto mikali, wanyilika kukomwa kwa mabamba. Usokezi wawo uhitukila watenda na nguvu, wendaga wakankalu mwe nkondo niyo wawahuma wankondo wa chijeni. ³⁵ Wavyele awamwenga wazumile, wavuzizagwa wabanike wawo wakatenda wauyuswa. Wamwenga wawo walemelaga kulekeilwa, niyo wasulumizwa kubula kubanika, wasekuzumila wambulwa chani wenkigwe uyuso na kwingila mwe ujima wedi vitendese.

³⁶ Wamwenga nawabelwa na kuvyalutwa milugwa, na watuhu hata watalizwa minyolo na kujelwa mwe chifungo. ³⁷ Watoigwa mayuwe niyo wabanika, watulwa vihandehande, wakomwa kwa mabamba. Wangadika wakatenda wavaile nchingo za ngoto hegu za mbuzi wendaga wantu wachiwa wasulumizwe na kudamanyizwa yehiye. ³⁸ Wantu we isi ino hawawagilaga kutenda na wantu enga awo!

Ivyo wangadikaga mwe nyika na mwamagulu, wekalaga mwe mpanga na malundu.

³⁹ Wantu wose awo walongelagwa ni wakankalu kwa uzumizi wawo! Mna hawahokele yadya Chohile alagane nawo, ⁴⁰ kwaviya Chohile nakachikiya mwalo wedi utendese. Kugamba awo wose nawatendwe wachinta wakatenda hamwenga na suwe.

12

Chohile akukwahila wanawe

¹ Suwe china fyo dino kulu dya waukuzi dikuchizunguluka. Elo, chuse chila chintu chikuchichinda, na masa yachimamatile. Chiguluke kwa ujijimizi mwe zinguluko zikigwe zikulongozi kwetu. ² Chimkaule Yesu akongile uzumizi wetu, naho nauchintize. Uyo Kwachausa cha chinyemi nendile chikamgoja, nakajijimiza file kuno akabela soni yo kubanika mo msalaba. Haluse ekala ntendele ya kulume ye chigoda cho useuta cha Chohile. ³ Wazagulani mwe mbuli zimbwile Yesu, ivyo ajijimize umhigano mkulu kwa wantu wata masa. Chani msekufachevu na kuleka. ⁴ Mokuhigana na masa, nyuwe hamnati kutowana na kubula mwe kwitila sakame yenyu. ⁵ Naho mjala milosi ya kujelwa moyo idya Chohile akuwagambilani enga wanawe? “Mwanangu, wetegeleze hadya Zumbe akukwivanya, naho usekufachevu akakukwahila. ⁶ Kwaviya, Zumbe amwivanya chila yudya akunga,

na kumtowa chila yumwenga akumzumila saviya mwanawe.”

⁷ Jijimizani mkakantilwa, kwaviya Chohile awatendela nyuwe saviya wanawe. Ni mwana yuhi hekukantila ni tati yakwe? ⁸ Mna uneva hamna kantilwe, saviya wanawe wose wakukantilwa, ivyo, nyuwe hamwi wanawe chindedi, mna mwiwanahalamu. ⁹ Uneva watati zetu wa chimwili, nawakachikwahila naho nachikawatunya. Elo, havyawagile chimtunyise Tati ywetu ywa chimuye chani chitende na ujima! ¹⁰ Watati zetu wa chimwili nawakachikwahila kwa chipindi, saviya wowo wenye viya wawone kugamba ni vyedi, mna Chohile achikwahila kwa chausa cha kuchambiza suwe wenye, chani chehange nauyo mo ukuka wakwe. ¹¹ Kukwahila kokose kukalavigwa yawoneka saviya ni mbuli ya chinyulu hegu sidyo dya chinyemi. Mna mo udumo wadya wahinyigwe wahokele majeleko ya utondowazi na ya wedi kwa Chohile.

Malagizo na makanyo

¹² Elo, inulani imikono yenyu ilegele, naho, mtogeze mavindi yenyu yahwele. ¹³ Jendelezani kujenda mwe sila ichumile, chani chiga chigwejuka chise kulumizwa, mna chihonywe. ¹⁴ Hikilizani mwikale mwe utondowazi na wantu wose, naho mwikale mwe ukuka, kwaviya hahana mntu namwone Zumbe hena wikazi sauwo. ¹⁵ Mkaulise mntu yoyose anase kuswesa mbazi za Chohile. Chani sina dya mti wisungu dinase kusuka mgati mwenyu na kuwakoma wantu walozize kwa sumu yakwe. ¹⁶ Mkaulise chani

mgati mwenyu kusekutenda na mntu mchilanga hegu mntu hekumtunya Chohile saviya Esau, atagile welekwa wakwe wa nkongo kwa mdyo umwenga. ¹⁷ Nyuwe mmana kugamba hata hadya nyumani aungile ahokele ujimbiko wendile wakwe, alemelagwa, kwaviya henkigwe vituhu luhenyo lwa kweila yadya adamanye, hata hegu alondaga kwa mesozi.

¹⁸ Nyuwe hambwile kolugulu lwa Sinai, ludya lukudaha kutozwa saviya wadamanye wantu wa Izulaeli. Habwile komoto ukwaka, hana chiza na mvumo wa nkung'unto. ¹⁹ Seivyo kwivika izwi dya gunda, na mvumo wa izwi. Wadya wevile idizwi idyo niyo walombeza wasekwiva izwi ntuhu naho, ²⁰ kwaviya wadunduga kujijimiza lagizo dilavigwe, "Natoze ulugulu luno hata hegu ni mnyama, nakomwe kwa kutoigwa mayuwe." ²¹ Ayo yose yawoneke yatisisa hata Musa niyo agamba, "Nogoha naho nazingiza!"

²² Mna nyuwe mwiza kolugulu lwa Sayuni na ko Mzi wa Chohile mta ujima, nuwo mzi wa Yelusalemu wa kwembingu, kudya wakudugana kwa chinyemi wandima wa kwembingu hewekuwazika. ²³ Mwiza mwe mdugano mkulu wa wantu wa Chohile wakwitangwa welekwa wa nkongo, wadya amazina yawo yawandikwe kwembingu. Mwachimala kulongozi kwa Chohile, yudya mkanti ywa wose, naho kulongozi kwa myuye ya wantu wedi watendigwe jejeje. ²⁴ Mbula kwa Yesu, yudya mwivanyi we dilagano hya, na yudya isakame yakwe itike ikulonga mbuli zedi kujinka idya ya Habili.

²⁵ Ivyo mkaulise, chani mnase kulemela kumwetegeleza yudya akulonga na nyuwe. Wantu wadya walemele kumwetegeleza yudya awakwahilaga hano he isi hachidahe kusumka. Suwe nachidahe vivihi kusumka, uneva chikalemela kumwetegeleza yudya akuchikwahila kulaila kwembingu! ²⁶ Mwe chipindi chiya izwi dyakwe dyasingisaga isi, mna haluse kaika lagano, “Naniisingise ulanga kwa nkanana ntuhu naho siyo isi du mna nembingu.” ²⁷ Ulosi uno, “Naho” walagisa kugamba vintu vyose vyumbigwe navisingiswe na kwaga chani visigaile viya hevikudaha kusingiswa.

²⁸ Elo suwe nachi hongeze, kwaviya chahokela useuta heukusingisika. Chimhongeze na kumvikila Chohile kwaviya navimuwagile, kwa ntunyo na nkama, ²⁹ kwaviya Chohile ywetu chindedi ni moto ukutikimiza.

13

Chikumwelela Chohile

¹ Jendelezani kungana saviya walukolo mwa Kulisito. ² Msekujala kuwahokela wajeni, kwaviya kwakudamanya ivyo wantu wamwenga wahokelaga wandima wa kwembingu hewevimanyize. ³ Usekuwajala wadya we mwe chifungo saviya kugamba mwikwa mwe chifungo hamwenga na wowo. Wakumbukeni wadya wakusulumila saviya kugamba nanywi mwasulumizwa saviya wowo mwe mili.

⁴ Nyinka itunywe ni wantu wose, wagosi na wavyele watende wakanuni kwa chila yumwenga. Chohile na awakantile wachilanga

na wagonyi. ⁵ Msekutenda wantu wakungisa hela, msekunga kutenda na vintu vilozese kuleka viya mnanavyo. Kwaviya Chohile kagamba, “Sa hwase ng’o, naho sahudule ng’o.” ⁶ Nivyo vikuleka chabesa kugamba, “Zumbe nuyo mwambizi ywangu, sanogohe.

Mntu nanitende mbwani?”

⁷ Msekuwajala vilongozi wenyu wadya wawagambileni mbuli ya Chohile. Wazagulani ivyo nawakekala na kubanika, mtimile uzumizi wawo. ⁸ Yesu Kulisito nuyudya gulo, dyelo na mazuwa yose.

⁹ Mse kuyuganiswa kuno na kuno kwa mahinyo yesimile majeni. Wedi wa Chohile nuwo ukutogeza Muye wenyu na siyo miko ikwikwa ya nkande haikuwambiza wadya wose wakuitimila. ¹⁰ Suwe china nchanja ya kulaviza ntambiko wadya wakudamanya ndima mwe dihema dyo kuvikila hawana udahi wa kudya vintu vyakwe. ¹¹ Mlavyantambiko Mkulu

ywa Chiyahudi egala sakame ya wanyama mwe Hantu Hakukise na kuilavya ntambiko kwachausa cha kusa masa, mna mili ya wanyama yatikimwa kuse kwe dilago. ¹² Nivyo Yesu naye, chani awalenguse wantu kwa sakame yakwe mwenye, nakasulumizwa na kubanika kuse komzi. ¹³ Ivyo, chimsogeile, uko kuse kwe dilago chikahulutwe saviya yeye ahulutwe.

¹⁴ Kwaviya hano heisi hachina mzi ukwikala mazuwa yose, mna chakawila mzi udyu ukwiza.

¹⁵ Ivyo kwa sila ya Yesu, chimlavize Chohile ntambiko ya ntogazi mazuwa yose. Mbuli izo

za ntogozini ni malavyo yetu hadya chikulonga kugamba ni Zombe. ¹⁶ Mse kujala kudamanyaye yedi na ndala, kwaviya zino nizo ntambiko zikumwelela Chohile.

¹⁷ Weveni vilongozi wenyu na kutoza malagizo yawo, wadima imyuye yenyu nawalonge kulongozi kwa Chohile yadya wadamanyaye mwe ndima yawo. Ivyo mkaweva nawadamanyaye ndima zawo kwa chinyemi, hamnawevile na wazidamanyaye kwa kung'ung'uzika, ivyo haviwambizeni.

¹⁸ Mchilombezeze. Kwaviya china msuhi kugamba myoyo yetu haikuchilagisa kugamba china masa kwaviya chaunga kutenda na lujendo lwedi mwe mbuli zose.

¹⁹ Nawalombezani vitendese mumlombeze Chohile asunguzise kunivua kwenyu.

Malombezo ya nkomelezo na ndamsa

²⁰ Chohile ywa utondowazi kamuyusa Zombe dyetu Yesu Kulisito yudya ni Mdimi Mkulu ywa ngoto kwa chausa cho kwitila sakame yakwe ikulagisa kugamba idilagano dya mazuwa yose ni chindedi. ²¹ Awatogeze kwa chila ntendwa yedi chani mdamanyaye yadya akunga, uyo na adamanyaye mndani mwetu kwa sila ya Kulisito yadya yakumwelela mwenye. Ukulu utende kwa Yesu, mazuwa yose! Taile.

Mbuli za udumo

²² Ivyo, walukolo nawalombezani mwetegelezese ulosi uno wakuwajelani moyo. Ino ni baluwa nguhi du niwawandikileni.

²³ Naunga mvimanye kugamba mlukolo mnyetu

Timoseo kalavigwa mwe chifungo. Uneva anasunguza kubula hano, nanizanye naye umo heza uko kwenyu.

²⁴ Walamseni vilongozi wenyu wose hamwenga na wantu wa Chohile! Walukolo wa Italiya wawalamsani.

²⁵ Chawalombezesani nyuwe wose wedi wa Chohile utende na nyuwe nyose.

Lagano hya
The New Testament in the Zigua language of
Tanzania

copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Zigua

Contributor: The Word For The World

Zigua & The New Testament in Zigua

This translation, published by The Word for the World Bible Translators and Pioneer Bible Translators, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World Bible Translators at www.twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

3de16edb-af58-5e1e-a052-fe27295c9b15